

OPERADAG
BOK & BIBLIOTEK
DEMOTEKSKONFERENS

BIBLIOTEKSSTAFETTEN I KUNGÄLV

Från en monter på Göteborgs bokmessa.
Foto: Tobias Danielsson

KALENDARIUM

4 februari

Deadline för texter till Musikbiblioteksnytt nr. 1 2008.

10 mars

Årsmöte i Uppsala. Temadag kring musikbiblioteksarbete med anledning av Anders Lönns 65-årsdag.

11 mars

Kursdag om digitala format.

20-25 juli

IAML-konferens i Neapel.

INNEHÅLL

- 3 Ordföranden har ordet
- 4 Operadag i Stockholm
- 6 Demotekskonferens

- 8 Bok & Bilbiotek
- 10 Biblioteksstafetten
- 12 Folkmusik på nätet

Omslag: Exteriör och interiör från Mimers hus i Kungälv. Foto: Katrin Glimstedt

Svenska
musikbiblioteksföreningen
www.smbf.nu

www.iaml.info

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksföreningen,
svenska sektionen av IAML,
International Association of Music Libraries,
Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktörer och distr.: Lena Nettelbladt och
Astrid Evasdotter

Statens musikbibliotek Box 163 26 103 26 Stockholm
08-5195 5410 lena.nettelbladt@muslib.se
08-5195 5426 astrid.evasdotter@muslib.se

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 250:-, institutioner 400:-, veteraner 100:-
Postgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com/

KÄRA KOLLEGOR!

Jag skriver detta i skenet av en adventsljusstake och konstaterar att det inte är långt kvar till jul. Hela centrum i Göteborg är konstfullt upplyst och vid Götaplatsen kan man njuta av ett fantastiskt ljusspel på Konstmuseets fasad, vilket har blivit en ny jultradition. Och här på Högsolan för scen och musik avlöser julkonserterna varandra...

Höstens begivenhet för föreningens del var Operadagen i Stockholm. Jag skall be att få rikta ett varmt tack till Anna Kyhlberg-Boström och hennes kollegor på Kungliga Operans bibliotek för en verkligt trevlig och informativ dag, som ni kan läsa mer om i detta nummer av Musikbiblioteksnytt. Till er som blivit besvikna över att ni inte fick plats vill jag säga att vi skall försöka upprepa konceptet nästa höst.

Vad skall vi då ägna oss åt i vår? Jo, skriv in 10 – 11 mars i almanackan redan nu. Då hoppas jag få se så många som möjligt av er i Uppsala på

SMBFs årsmötesdag och påföljande kursdag. Årsmötesdagen ägnas åt vår nestor Anders Lönn, som fyller 65 år i mars. Symposiet äger rum i den vackra Boksalen i Carolina rediviva med många spirituella föreläsningar som anknyter till Anders långa och betydelsefulla verksamhet. Dagen avslutas med bubbel och god middag! Dagen därpå har "Bibliotek 2.0" med musikinriktning, som tema. På förmiddagen får vi en orientering i "formatvärldens djungel". Eftermiddagen koncentrerar vi oss på fenomen som bloggar, MySpace, Facebook, YouTube – you name it... Känner du dig vilsen så är du inte ensam om det – häng på!

Jag vill passa på att berätta att vi fått en ny webbredaktör, som skall ta över efter Christel Rosenborg. Hon heter Anna Kerstin Källman och har ett förflutet på musikvetenskapliga institutionen i Göteborg. För närvarande arbetar hon på Svenskt visarkiv. Christel har gjort en

enorm insats som webbredaktör för SMBF, i synnerhet under konferensen IAML-IAMIC-IMS 2006 i Göteborg. Ett stort tack (och en present vid ett senare tillfälle!) till Christel. Lycka till önskar vi Anna Kerstin.

Får jag avsluta med en vädjan om att ni betalar in medlemsavgiften för 2008 så snart som möjligt? Det underlättar för vår eminenta skattmästare Karin Oscarsson.

God Jul
och
Gott Nytt År!

Pia Shekhter, ordförande

Redaktörernas ruta

Nu har vi gjort denna tidning i två år. När vi började trodde vi att papperstidningar kanske är på väg att avskaffas men ännu har inga röster höjts om att vi bara ska finnas på nätet. Detta nummer har inget tema. Du kan läsa om lite av varje: Operans bibliotek, Demoteket, bokmässan, biblioteket i Kungälv samt folkmusik på nätet. Vi har ännu inte slut på uppslag men ni läsare får gärna höra av er om ni vill skriva eller om ni har något som ni vill att vi ska skriva om.

Vi önskar alla läsare en God jul och ett Gott nytt år.
Lena och Astrid

Rättelser från MBN nr 3:

Rektorn vid Sibeliusakademien heter Gustav Djupsjöbacka.

Heikki Poroila menade att skivbolagen kan införa "karantän" för mp3-filer (inte CD).

Fotograf till bilderna från Elektroakustisk musik i Sverige är Isabel Thomson.

OPERADAG I STOCKHOLM

Anna Duberg

Västerås stadsbibliotek

Tisdagen den 27 november ordnade SMBF en utbildningsdag om opera. Vi var ett trettio-tal personer som förväntansfullt samlades i Odd Fellows lokaler på Västra Trädgårdsgatan för att som första talare höra Anna Kyhlberg-Boström, chef för Kungliga Operans bibliotek, berätta om sitt arbete. Hennes engagemang märktes tydligt när hon beskrev vad hon och biblioteket håller på med. Halva arbetstiden går åt till upphovsrätt, att förhandla fram och skriva avtal, och halva till biblioteket, där tre bibliotekarier tjänstgör. En beställd opera innebär att tre förhandlingsavtal måste skrivas: ett med författaren till den bok det hela bygger på, ett med librettisten och ett med tonsättaren.

Operan har 550 anställda (!), och alla olika personer och yrkesgrupper arbetar mot samma mål: att ge publiken en helgjuten upplevelse. Trots att Operan har fler än tusen rum, så är de trångbodda. I Gäddviken i Nacka finns större delen av både bibliotekets och hela Operans material plus repetitionslokaler. Stora och många transporter går emellan varje vecka.

Arkivet är det största privata i landet och ger service åt dramaturger, kansli och även forskare. Även Dramatens arkiv är deponerat här. Flera projekt pågår, bland annat om digitalisering. En komplett repertoardatabas vore bra att ha. Det som nu är på gång är en sådan med start år 2000. En äldre kostymsamling finns, och den är fotograferad och fotona är inlagda i en databas. Det finns också en scenografidatabas, där modellbyggen är fotograferade och inlagda.

Biblioteket har partitur, orkesterstämmor, klaverutdrag, vokalmusik och lite annat. Material från 1773-ca 1900 är deponerat på Statens Musikbibliotek. Ett år före premiären behöver solisterna ha klaverutdraget, så det är lång framförhållning i bibliotekets arbete. Ett klaverutdrag behöver ofta framställas i 100 exemplar. Det är mycket jobb med noterna, för alla ändringar, stråkföringar och annat måste föras in med blyerts i varje stämma. Det är alltså ingenting som kopian gör.

Samarbetsavtal med radio och tv tar lång tid att skriva och är även kostsamt.

Man vill börja 'streama' föreställningar, men det är svårförhandlat. Teknikutvecklingen går som bekant snabbare än upphovsrättslagstiftningen. Som ett experiment kommer man att streama Falstaff i vår.

Kungliga operans chefsdramaturg Stefan Johansson berättade sedan om sitt omväxlande arbete. Han basar för programredaktionen samt handlägger beställningsverk. Folkbildning blir en allt viktigare del av hans arbete. Däri ingår att en kvart före varje föreställning berätta för publiken lite om vad de kommer att få se och höra. Publiken består av allt från inbitna operaälskare som ser varje uppsättning flera gånger, till förstagångsbesökare som gör sitt livs enda besök på en opera. Hela tiden måste någon välkänd opera spelas, just för att alla "vanliga" människor, som bara gör något enda besök i sitt liv, faktiskt ska gå dit.

Nuförtiden framförs de flesta operor på originalspråk medan den svenska texten visas med hjälp av en textmaskin. Vilket språk man ska välja, vilken version, om man ska hålla sig så nära originalet som möjligt eller förlägga handlingen till en annan tid eller miljö, om något ska strykas – en mängd sådana beslut måste fattas. I hans arbete ingår att vara bollplank för regissörer och scenografer i dylika frågor. Ibland krävs ett finurligt lobbyarbete från hans sida för att ett redan befintligt material ska väljas. Man kan nämligen spara väldigt mycket tid och pengar på att t ex använda samma noter som redan finns och bara kan köpas in utan större ändringar.

På eftermiddagen fick vi gå på föreställningen Hans och Greta av Engelbert Humperdinck. Vår grupp höjde publikens medelålder ganska betydligt, för där var nästan enbart skolklasser, mest från mellanstadiet. Flera av barnen blev inspirerade av dirigenten och viftade ungefär som han, i övrigt var de påfallande lugna.

Pedagogen och guiden Sofia Johansson visade oss sedan runt i den imponerande byggnaden och berättade om både konstverk, inredning och historia och om verksamheten idag. Alla skolklasser som kommer får någon kringaktivitet utöver själva föreställningen. De mindre barnen får titta på och prova kostymer.

Operan har repetitioner varje förmiddag och föreställningar 5-6 kvällar i veckan. Man har flera olika uppsättningar på repertoaren samtidigt och det innebär väldigt mycket jobb för scenteknikerna med att riva och sätta upp dekor. Jag blev imponerad av att allt görs så grundligt, och att det går åt så mycket folk: 40 scentekniker arbetar i två skift, 35 personer syr kostymer (det tar en hel personarbetsvecka att få färdigt en enda kostym!) och 15 perukmakare arbetar med sina välgjorda konstverk av riktigt hår.

Dagen avslutades med ett besök i bibliotekets lokaler, nyrenoverade och funktionella. Men det måste vara opraktiskt att ha det mesta av sitt material i en annan del av staden. Trots att biblioteket är för internt bruk,

så hälsade personalen att vi kollegor på andra håll är välkomna att höra av oss om vi behöver deras hjälp.

Läs mer på www.operan.se.

Anna Kyhlberg-Boström, chef för Kungliga Operans bibliotek. Foto: Anna Duberg.

DEMOTEKETS KONFERENS I KALMAR

INSPIRATIONER DÄRIFRÅN OCH NÅGRA FUNDERINGAR

Ingemar Johansson
Västerås stadsbibliotek

Man kan säga att demoteket just nu är inne en övergångsfas. Ett viktigt avgörande är om hur verksamheten ska drivas vidare på ett organisatoriskt plan, ett annat är hur demoteket ska kännas aktuellt i ett medielandskap som snabbt skiftar karaktär. Två viktiga frågor på demotekets konferens i Kalmar 11-12 september.

Demoteket i framtiden

Demoteket har drivits som ett projekt i ca 5 år nu. I april 2008 går projekttiden ut. Konsekvenserna av detta var naturligtvis något som sysselsatte tankarna hos deltagarna.

Vad händer sen? Vem tar ansvar för samordningen? Vem distribuerar materiel, vem sköter hemsida, vem ordnar konferenser och studiedagar, vem hjälper med rådgivning i samband med uppstart, vem agerar spridningscentral för inlämnade demoteksalster? Det pågår diskussioner, främst på länsnivå, om lösningar, men några definitiva svar gavs inte i Kalmar. Att det finns en vilja att fortsätta och utveckla arbetet kom tydligt fram i många inlägg som betonade hur viktigt det var att idén och verksamheten lever kvar.

Next level

Just viljan att ha verksamheten kvar var också förutsättningen för det andra viktiga temat under konferensen: Take it to the next level. Hur ska demoteket utvecklas och möta nya distributionsformer. Vilken funktion har lokala CD-samlingar när allt fler lägger ut sina alster på MySpace och andra Internetsajter. Hur jobbar man på biblioteken för att synliggöra de inlämnade alsterna. Vilken roll har demoteket i framtiden?

Det fanns många idéer på konferensen!

Creative Commons

Ett inslag som verkligen behandlade "Next level" var den presentation som Mathias Klang höll om Creative Commons, ett licensieringssystem som öppnar

för ett utvidgat utbyte av mediefiler på nätet. Man anger genom symboler hur andra kan använda det man lägger ut. Systemet är inte särskilt komplicerat, men kräver utrymme som jag inte har här, och jag hänvisar därför till den utmärkta svenska hemsidan: www.creativecommons.se

Studieförbunden

Inom musikområdet har studieförbunden en central roll och är viktiga samarbetspartner för biblioteken. Ofta har de en omfattande utbildningsverksamhet, både vad gäller den musikaliska sidan och andra aspekter på det där med att fungera som band: hur repar man, psykologiska processer i gruppen, vem ska vara drivande musikaliskt och organisatoriskt, ekonomi, juridik, osv. För biblioteken är inspelningsstudiorna spindlar i nätet. Det är där alla inspelningar passerar. En lokal variant av pliktleverans skulle inte vara alls dumt!

Om de studieförbundsanknutna musikerna är relativt lätta att nå (åtminstone på papperet) så är ensamvargarna ett besvärligt släkte. Det är många som sitter hemma i garderoben med en synt, en mikrofon och en dator och gör musik helt på egen hand. Här är nätverkande viktigt: demoteksombud på skolor och andra strategiska ställen föreslogs som en framkomlig väg..

Bibliotek = producenter

Biblioteken behöver ta på sig en aktivare roll i demotekssammanhang. Dels kan man naturligtvis vara kanal för att exponera det som görs i kommunen genom konserter, utställningar, uppläsningar, skrivartävlingar, filmvisningar osv. Men kanske ska biblioteken ta på sig producentrollen ibland. I Västerås har vi producerat både en ljudbok och en musik-CD med demoteksmaterial, Helsingborg arbetar med ungdomar och film. En aktuell teknik som är mycket användbar i detta sammanhang är poddradio. Library 10 i Helsingfors har sänt inslag från konserter på biblioteket, varför inte i Sverige? Samma bibliotek är också föregångare genom att ha en

Från demotekskonferensen. Fotograf: Ingemar Johansson

välutrustad bokningsbar inspelningsstudio. Man kan även ha datorer och program för att bearbeta bild, film, text, layout. Ungdomar vill inte bara konsumera kultur, man vill göra kultur också.

Plastbit mot Internet

Relationen mellan olika sätt att förmedla demoteksmaterial är värt en särskild kommentar. Jag menar att exponering både via CD och via webben behövs. MySpace har stor potential, men också stor dölj-faktor pga mängden material som konkurrerar om uppmärksamheten. Det är också så att jobben=spelningarna finns lokalt och därför finns ett behov av att exponera sig där. Lokala föreningar och andra arrangörer kan kolla på biblioteket vilka grupper man vill engagera för spelningar. Information kan t ex förmedlas via utskick byggda på kommunens föreningsregister.

Arkivfunktionen

Det finns en aspekt som kan vara viktig, men som kanske inte är huvudanledningen till att man har demoteksverksamhet: arkivfunktionen. Grupperna lämnar in sina skivor för att bli uppmärksammade nu, inte om fem år. Men på Internet finns ingen samlad arkivfunktion. Då kan det vara bra att veta att MySpace förgår, men biblioteket består. Det är faktiskt en vits att ha kvar det som morgondagens stjärnor gjort i ett tidigt skede av sin karriär. Från Västerås horisont är exemplet Björn Yttling belysande. Han är nu uppmärksam artist (bl a bandet Yttling Jazz) och en eftersökt producent

(Marit Bergman, Robyn). Och då är det roligt att plocka fram plattan med gruppen Piggy In The Middle och lyssna till hur han lät för 10 år sen!

Mediejukeboxen + Demoteket = Sant

Ett sätt att förnya spridningen av demoteksmaterialet är det vi prövat i Västerås: via mediejukeboxen (se www.mediejukeboxen.se för mer information). Vi rippar demotekets CD-skivor till MP3-filer, scannar omslagen och gör dem så tillgängliga för nerladdning till MP3-spelare eller USB-minne. Demoteksbanden är mycket positiva till det här distributionssättet.

En första vidareutveckling av det här vore att fler kommuner med både demotek och mediejukebox gör samma sak så att vi får del av varandras demoteksmaterial. FörlagEtt, som tillhandahåller mediejukeboxen skulle kunna slå ihop alla kommunernas demoteksmaterial. Men sen kan ju demotek utan mediejukebox skicka till dem som har en sådan. Och bibliotek med mediejukebox men utan demotek kunde ju få material ändå... Överenskommelser med dem som lämnat in alster (brukar inte vara några problem, de vill ju synas) och FörlagEtt som håller i mediejukeboxen är kanske att rekommendera.

Jag tar alltså härmed tillfället att inbjuda till utbyte. Maila ingemar.johansson@vasteras.se om du är intresserad!.

PÅ SPANING EFTER MUSIKEN...

MUSIKEN PÅ BOK & BIBLIOTEK: FINNS DEN?

Tobias Danielsson

Statens musikbibliotek

Jag är på bok & biblioteksmässan i Göteborg och har fått i uppdrag av Musikbiblioteksnyttts redaktörer att rapportera därifrån och då speciellt med tanke på musikens närvaro. Ett brett uppdrag kan tyckas och som kan tolkas på många sätt. Menar man musik i dess ljudande form, CD-skivor och andra ljudmedier eller, kanske mer naturligt på en bok- och biblioteksmässa, i form av läsbara medier, noter eller böcker om musik och musiker? Eller menar de kanske det ”mässläte” som uppstår när tusentals människor samlas under de här dagarna och som kanske skulle kunna betecknas som musik? Uppdraget är i sanning brett och jag försökte att vara så receptiv som möjligt för musikens olika uppenbarelser på denna årliga medieritual.

Bok & Bibliotek är verkligen som ett kaos, ett organiserat kaos där var och en får försöka skärpa sin koncentration på det som den tycker är intressant. Ju längre tiden går, och ju tröttare man blir, desto mer minskar den förmågan och till slut har man inte längre orken att urskilja det ena från det andra. Man blundar och försöker höra en inre melodi, en svag melodi som urskiljer mig från mängden. Det enda som hörs är emellertid ett sorl av röster från olika monterpresentationer, från de besökande mässbesökarna, och från mässhögtalarna. Någon sfärernas musik uppstår aldrig – möjligen för bokhandlarna när de lyckas sälja något från sina montrar – men knappast för oss andra i mässans villervalla. Jag inser att det är dags för lunch.

Åter på mässan styrkt av en ”dagens” ilar jag tillbaka till mässhallen. Var ska jag nu hitta musiken? Något tyngd av vankelmod råkar jag gå förbi Gävle kommuns representation och jag hör ordet musikbibliotek nämnas. Gävle ja, detta ljus i den annars så dunkla svenska kulturstratosfären! Här finns ett fristående musikbibliotek – visserligen en del av Gävle stadsbibliotek – men med eget fysiskt bibliotek som delar plats med stadens

relativt nybyggda konserthus. Man demonstrerar för oss mässbesökare bland annat ett TV-spel där man duellerar med/mot varandra men i stället för ett dödligt vapen i handen har kombattanterna varsin elgitarr. Tänk om Pusjkin eller Cyrano de Bergerac hade haft lyror i händerna i stället för ”pikadollor” och svärd. Måhända hade inte ljuv musik uppstått, men förhoppningsvis lite fler litterära mästerverk. Förebilden till sitt bibliotek har man fått från Danmark, berättar bibliotekarie Margareta Hagman för mig. Man satsar på alla musikmedia av vilka även TV-spel – med musikanknytning – har en viktig del. CD-utlån är fortfarande dominerande, trots den sviktande försäljningen för CD-skivor (eller kanske på grund av...) Man samarbetar intimt med konserthuset vilket har fördelar både för låntagare och orkester. Gävle musikbibliotek går verkligen i bräschen för svenska musikfolkbibliotek. Gud give – eller kanske snarare Reinfeld/Borg att kommunerna får mer pengar för sådana satsningar! På min eviga fråga – denna artikels ”leitmotiv”, om man så vill – om var musiken på mässan befinner sig blev jag hänvisad till Reverb förlag. Jag tog mig dit i andante.

Flankerad av böcker om Freddie Wadling (Freak), Dolly Parton och Bruce Springsteens turnéer mellan 1988 och 2005, bland andra, växlade jag några ord med Fredrik Öster på musikförlaget. Reverb är ett förlag för litteratur om rock och pop som också skulle vilja ge ut mer om jazz om det var kommersiellt gångbart. I dag säljer man via boklådor och nätet, men den egna bokhandeln i Göteborg har man tyvärr fått lägga ner. Att de är helt pop och rockrenrasiga stämmer inte helt eftersom jag såg Miles Davis sticka upp ur bokhyllorna, men han är väl en sådan som faller inom ”genren” kommersiellt gångbar.

Jag lämnar Reverb förlag och irrar vidare i mässlabrynten utan att finna någon musikalisk Ariadne-tråd. Jag

distraheras av några tecknade seriehyllor och tjurrusar dit likt en Tintinälskande Minotaurus men hejdas plötsligt på min väg. Jag ser musikböcker – för barn! Jag har kommit till Lutfisken. Birger Nilsson och Katarina Gren är det strävsamma paret som började som musiklejare och som kom till insikten om att det inte finns mycket bra musikböcker skrivna för barn. De satte privat igång med att ge ut material till elever och kollegor och på den vägen är det. Birger Nilsson berättar för mig att man vänder sig till alla barn mellan 0 och 15 och att stora inköpare är institutioner som har med barn att göra: skolor, musikskolor, kyrkan med flera. Med den informationen lämnar jag – ganska glad i hågen – Lutfiskens monter med titlar som ”Vi spelar Ukulele”, ”Sally Säl” och ”Den glada apan”.

Mitt nästa mål är ett så kallat säkert kort: Bo Ejeby förlag, en trotjänare bland musikförlagen med utgivning av noter och litteratur med tonvikt på konstmusik. Bredvid dem - eller snarare tillsammans med - hittar jag tidskriften ”Lira musikmagasin”, specialiserad på jazz-folk- och världsmusik. Likt alla andra musikförlag som

kommit i min väg leds de av människor som brinner för musiken och som knappast har storkovan som det stora livsmålet. Det kanske man skulle ha haft, tänkte jag i nästa ögonblick och såg mot en tjej som presenterade en bok om kungafamiljen hos en av våra förlagsjättar. I ögonblicket därpå insåg jag att musikbibliotekarie nog ändå inte var helt fel som yrkesval.

Fann jag musiken, eller dess uttryck, på Bok & Bibliotek 2007? Jo visst, den fanns där även om den lätt översorlas av Guillou, Läckberg & c:o. Det är nog tur att bok- och biblioteksmässan finns, för hur skulle musiken i den tryckta formen annars synas. Internet finns visserligen men kräver att man känner till de olika förlagen på förhand och söker upp dem. Jag hoppas därför att jag kan se Lutfisken och alla de andra även nästa år tillsammans med andra entusiaster för både nya och gamla musikuttryck. Jag hoppas också att Statens musikbibliotek ska hitta utanför sina Stockholmstullar och ta sig den ”långa” vägen till Göteborg. Det skulle både musiksverige och SMB må bra av.

*Birger Nilsson och Katarina Gren, Lutfisken.
Foto: Tobias Danielsson.*

I Musikbiblioteket i Gävles monter kunde man prova på Guitar Hero. Foto: Tobias Danielsson.

KUNGÄLVS STADSBIBLIOTEK

Mattias Larsson

Stadsbiblioteket i Kungälv ligger i Mimers Hus som också innehåller gymnasieskola, musikskola, konsthall, café med en liten musikscen och en teater med 340 sittplatser. Alla dessa olika områden har ett gemensamt, musik. Biblioteket försöker förutom att vara till för alla "vanliga låntagare" också vara en del av detta kulturhus. Detta innebär bland annat lite extra satsning på inköp av musikaler då det finns ett musikprogram på gymnasiet. Det innebär också att vi tar hjälp av lärarna från musikskolan när vi köper noter och att vi köper in skivor med alla de artister som uppträder här.

Biblioteket satsar mycket på musikinriktad verksamhet. Just nu driver vi en musikcirkel som fungerar precis som en bokcirkel. Tio stycken kungälvabor anmälde sig och tillsammans med en bibliotekarie så träffas man en gång i månaden för att lyssna på och prata om musik. Till varje träff bestäms ett musiktema. Höstens tema har varit soulmusik, ett valfritt årtal och årets bästa musik. Åldern på deltagarna varierar från 20 till 65. Undertecknad som driver musikcirkeln tycker att det har varit väldigt lyckat och tycker att andra bibliotek ska försöka sig på något liknande.

På musikavdelningen har vi delat in Cd-skivorna i sju olika genrer. Alla skivor läggs i plastfickor och skivorna sitter i. Vi var väldigt rädda för att det inte skulle fungera på grund av stölder men det har visat sig att väldigt lite försvunnit. Utlåningen sker över disk då vi tycker att detta är ett bra sätt att kontrollera att allt är med vid utlåning och inlämning. Vi köper in våra skivor på postorder. Detta för att få in dem i beståndet snabbt. Det är något vi tycker låntagarna kan kräva av oss.

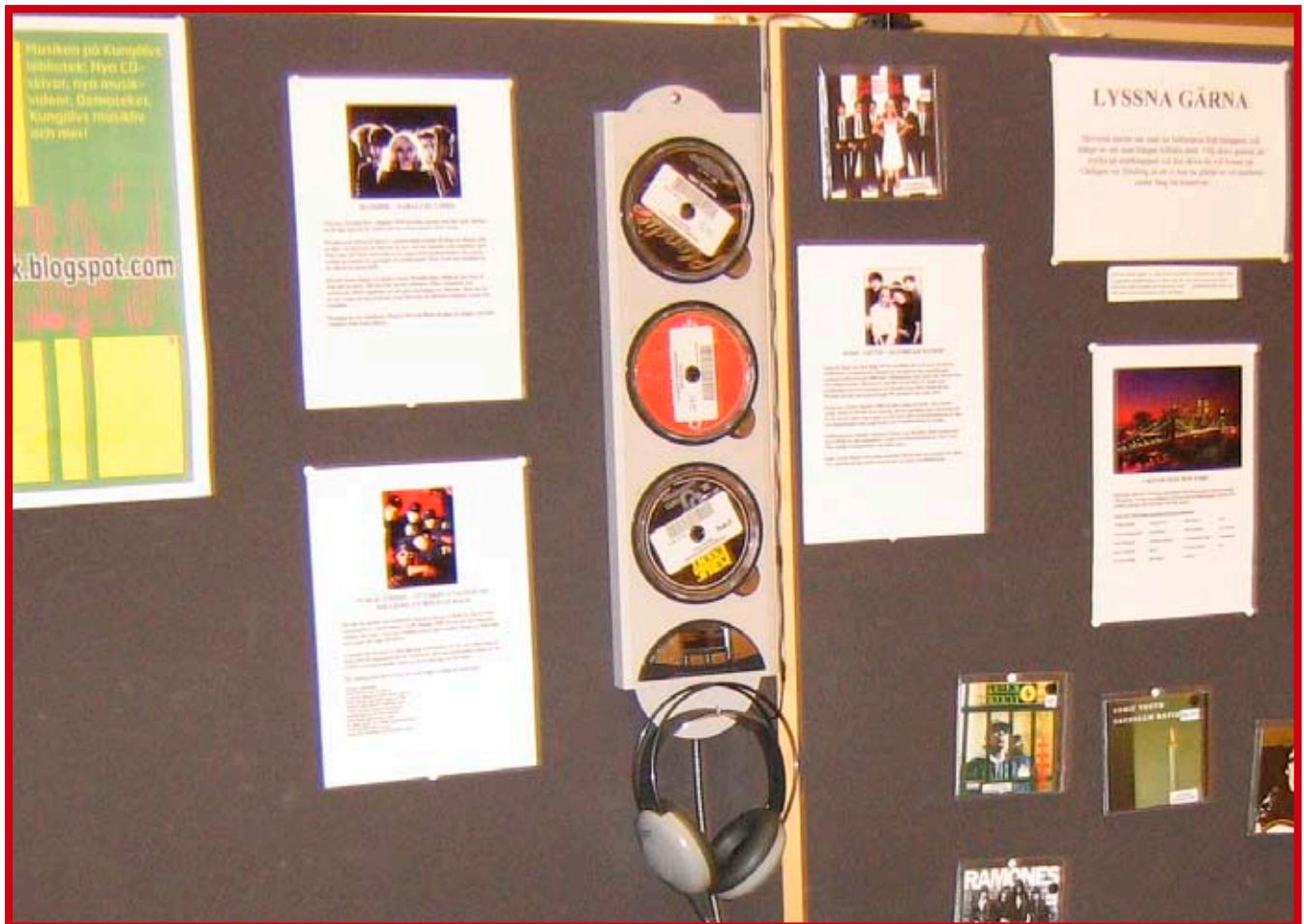
I november 2006 startade vi vår musikblogg. Vi använder den främst till att förmedla vilka cd-skivor och musikdvd vi köper in. När det finns tid försöker vi även skriva om annat intressant i musikvärlden. Vi vet att många av våra låntagare är inne och läser bloggen ofta och när vi lägger ut nyinköpta skivor brukar vi ha en rusning av

låntagare samma kväll. Om någon är nyfiken så finns den här: <http://kungalvmusik.blogspot.com/>

Andra aktiviteter utöver det vanliga utlånet av cd-skivor, musikfilmer, musikböcker och noter är att vi har ett demotek och vi har även en lyssningsstation där besökarna kan lyssna på musik. I lyssningsstationen finns sex stycken skivor. Även här har vi utvalda teman. Exempel på musik vi exponerat här är: band från New York, 1967 (ett klassiskt år inom rockmusiken), framstående kvinnliga sångerskor, New Orleans, live-skivor och en massa annat. Detta är ett kul sätt att skylta med musik. Det är alltid många reservationer på skivorna som suttit i lyssningsstationerna.

Demoteket är ju något som många bibliotek har börjat med. En jättebra idé men det krävs mycket jobb att få in alster. Ett annat stort problem med demotekt är att allt fler band bara exponerar sin musik digitalt och genom internet. Vi får se om biblioteken kan hitta en smidig lösning på detta.

Den stora utmaningen för biblioteken är att hitta en roll i det nya musiklandskapet. Trots att det fortfarande lånas väldigt mycket cd-skivor så får man samtidigt inse att låntagarna inte direkt blir yngre. Cd-skivan kommer säkert att finnas kvar ett tag till men allt fler väljer att skaffa musik på annat sätt. Biblioteken måste hitta en lösning så att det inte blir som med lp-skivorna. Att plötsligt stå det med massor av bra musik som ingen vill låna längre på grund av att det är fel medium. Därför måste vi alla inom biblioteksvärlden försöka hitta sätt att hänga med. En tanke jag har är att biblioteken ska kunna lägga över cd-beståndet digitalt och sedan låna ut det. Jag förstår att det är en mängd rättigheter, utlåningsmöjligheter och annat som måste lösas men vi måste nog i alla fall försöka gå den här vägen. Om vi alla slår våra kloka hjärnor ihop borde vi väl komma på något.

Apropå ovanstående stycke så finns det ju redan ett antal digitala musiktjänster för musik. Vi har några av dem men tycker inget vidare om dem. Framförallt för att vi själva inte får välja innehållet. Hela vår yrkesroll

går ju förlorad om vi inte får vara med och göra urvalet. Tänk om vi skulle få alla böcker skickade till oss också och det slutar med att alla bibliotek har precis samma utbud, hemska tanke.

Lyssningsstationer och demoteket på Kungälv's stadsbibliotek. Foto: Mattias Larsson.

STÖRSTA TILLGÄNGLIGGÖRANDET NÅGONSIN AV SVENSK FOLKMUSIK!

Mathias Boström

Arkivarie vid Svenskt visarkiv

I mitten av oktober 2007 lanserade Svenskt visarkiv en webbpresentation på omkring 45 000 inskannade manuskriptsidor med vis- och låtmateriel från i första hand 1700–1900-talen. Detta är det mest omfattande tillgängliggörandet någonsin av svensk folkmusik – uppskattningsvis uppemot 100 000 låtar. Det är Folkmusikkommissionens notsamlingar och Musikmuseets spelmansböcker som på det här sättet blir mer lättillgängligt för exempelvis spelmän, forskare, pedagoger och musikbibliotekarier.

Det digitaliserade materialet har tidigare legat till grund för den viktigaste utgåvan av (främst) instrumental svensk folkmusik, Svenska låtar, ursprungligen utgiven 1922–1940 men fortfarande tillgänglig i nytryck. I Svenska låtar ingår dock endast en liten del av materialet och i flera fall är det redigerat. Av dessa skäl har i synnerhet folkmusikintresserade utövare och forskare länge intresserat sig för originalmaterialet i dessa samlingar. Det var därför ett självklart val att de skulle ingå i det digitaliseringsprojekt kring raritetssamlingar som Statens musiksamlingar (Svenskt visarkiv, Musikmuseet och Statens musikbibliotek) bedrivit med stöd av Riksbankens jubileumsfond och Access-medel.

Webbpresentationen erbjuder många ingångar till det digitaliserade materialet. Förutom exakt eller ungefärlig fritextsökning, finns det flera möjligheter att bläddra sig fram. Folkmusikintresserade efterfrågar inte sällan material med anknytning till ett visst geografiskt område – i synnerhet är landskapet en ordnande princip för proveniens. Därför finns det möjlighet att söka sig fram efter landskap och orter i Sverige, samt de länder och orter utanför Sverige som förekommer i mindre utsträckning. De

inblandade personerna i materialet, företrädesvis spelmän och vissångerskor eller upptecknare, är blädderbara efter både för- och efternamn, eftersom traditionsbärarna i många fall är mer kända under det förra (tillsammans med gårdsnamn) än det senare – exempelvis är det sannolikt fler användare av webbpresentationen som känner till spelmannen Timas Hans (Hansson) är Hansson, (Timas) Hans. Tillsammans med möjligheten att bläddra sig fram till låttitlar, textbörjan, låttyper (polska, vals, schottis m.fl.) och datering är de ovan nämnda ingångarna de som sannolikt kommer att tas flitigast i bruk. Av kanske mer intresse enbart för forskare och för internt bruk vid Svenskt visarkiv finns blädderbara ingångar till dokumenttyp (originaluppteckning, renskrift, avskrift m.m.) och efter hur materialet är arkiverat. Därutöver kan man bläddra sig fram till de ord som indexerats för varje inskannad sida. På så sätt är det lättare att upptäcka det material som man möjligtvis inte direkt föreställde sig skulle finnas i en samling med folkmusiknoter, exempelvis avgångsbetyg och räkenskaper.

För den som är mer obekant med materialet innehåller webbpresentationen också orienterande texter om samlingarna och deras historia, om de ingående materialtyperna (uppteckningar och spelmansböcker) samt om digitaliseringsprojektet.

Var hittar man då denna nya guldgruva för folkmusikintresserade? Den direkta adressen är www.smus.se/earkiv/fmk, men det går sannolikt lättare att komma ihåg adressen till Svenskt visarkivs hemsida, från vilken webbpresentation också lätt går att komma åt: www.visarkiv.se.